Segern som övervinner världen. Julottan 1916

Bokutgåva

Fredsskrifter, utgivna av Sv. Freds- och Skiljedomsföreningen, Stockholm 1916.

ÅTER FÖRSAMLAS denna julmorgon jordens kristna vid krubban i Betlehem, där de i ett barns späda gestalt tillbedja de idéer dem dessa kristne – i de stridande som i de icke stridande landen – under senaste åren i tankar, ord och gärningar från jul till jul svikit. Julens ljus når endast svagt dem, som sålunda bo i mörko lande. Åter känna vi svidande motsatsen mellan jordens verkligheter och julens hopp att för folken deras bördors ok skall sönderbrutet varda. Svag är den tro, med vilken våra läppar eftersäga orden, att allt krig med storm och blodig klädnad skall av eld förtärt varda. Endast få våga hoppas på det herradöme, som skall stort varda och på friden ingen ände. De människor som nu församlas, i kyrkor och bönehus, äga ringa kraft att upplyfta sina hjärtan vid änglahälsningen om den stora glädje, vilken alla folk vederfaras skall.

Visserligen finnas ännu de, som hoppas på löftet att julens furste skall läka de förkrossade hjärtan, predika de fångar frihet och de sönderslagna förlossning. Men dessa tolka orden endast i mening av deras egen förlossning ur ångerns förkrosselse och syndens fängelse; de anamma dem endast såsom frälsningslöften till de enskilda själarna. De fattade aldrig den djupa glädje, julbudskapet förde till dem, som annammade dess löfte om den slutliga friden på jorden. Därför hava världskrigets bittraste erfarenheter gått dem förbi. De hava kunnat blunda för sådana sakförhållanden som att kristendomens vigde förkunnare i alla land förnekat möjligheten av att låta Jesu anda genomtränga staternas liv; att de förhärligat krigsplikten, välsignat vapnen och hållit folkhatets eld glödande. Ännu denna tredje krigsjul torde man sällan möta Jesu anda i kyrkor och bönehus. Men den uppenbarar sig kanske på ömse sidor om en skyttegrav, där de med varandra stridande redan de föregående krigsjularna uppenbarat, att folkhatet icke är ett naturligt själstillstånd. Tvärtom ha de stridande, gripna av julens stämning, sjungit sånger samman, givit varandra gåvor och på julkvällen upphört med striden, som de – om de fått råda sig själva – aldrig velat återtaga!

Men i kyrkor och kapell kommer man i dag endast att bedja om ett fredsslut, som betyder seger över fienden; om den kraft, som till det yttersta håller ut i kriget. Så förunderlig är människohjärtats möjlighet att besvika sig själv, att de flesta, vilka denna morgonstund äro försjunkna i andakt, tro sig vara de rätte julfirarne, emedan de hälsa barnet i krubban som Guds enfödde son, världens frälsare!

Till alla dessa har man rätt att rikta förebråelsen att de hedra Jesus med sina läppar, medan deras hjärtan äro fjärran ifrån honom och hans förkunnelse: den att Gud älskar alla människor som sina barn och att Guds bud till dessa barn framför allt är det att älska varandra.

Kyrkoläran bär skulden för kristendomens djupa vanmakt att övervinna världen. Den har flyttat tyngdpunkten från mänskornas förhållande till Jesu egen lära och förlagt den till kyrkans lära om Kristus. Kyrkans salighetslära har kommit människorna att se jordelivet endast som en förgård till den himmelska härligheten, medan Jesu egen lära var, att vi på jorden borde främja Guds rikes tillkommelse. Den Guds vilja, om vars uppfyllande han lärde människorna bedja, var kärlekens, fridens och rättfärdighetens förverkligande människorna emellan, På denna möjlighet trodde Jesus själv med den tro, om vilken han vittnade att den kan försätta berg. Till denna tro äro de arvtagare, som nu trots allt bevarat hoppet om detta kärleks- och fredsrikes tillkommelse. De kallas ofta hedningar – av de kyrkokristna – men under världskriget är det endast i deras hjärtan kärleken till Jesus av Nazaret hållit sig brinnande. Endast de hava hört den brustna tonen i hans stämma, när han blev förrådd av den ene lärjungen och förnekad av den andre.

Endast de ha sett sorgen i hans anlete, när hans själ varit bedrövad intill döden. De åter, vilka alltjämt bekänna honom såsom sin frälsare, ha varit döva som stenar, när han stått utanför dörren och klappat på deras hathårda hjärtan. De ha stått kalla som krigsknektarna, när Jesu kors åter blivit rest på otaliga huvudskalleplatser. De ha arbetat i alla de tankesmedjor, där spikarne danats, med vilka man vid korset åter fäst de fötter, i vilkas spår freden kunnat nalkas de krigskvalda, och de händer, som en gång utsträcktes för att dana de första leden i en brödrakedja. Genom att upphöja Jesus över det tidliga har man försäkrat sig emot hans läras störande ingrepp i världsförloppet och statsbildningen. Den ande, som intet visste om folkens kamp för tillvaron men endast om alla människors barnaskap i ett fadershus, är lika obekväm för nutidens folkledare som en gång för de skriftlärde och fariseer.

Men denne i världskriget ånyo korsfäste har åter börjat till sig draga människornas hjärtan. De, som längesedan lämnat tron på Kristus Frälsaren, lyssna åter till Jesus, förkunnaren. De känna att han givit den för människornas samliv på jorden mest oumbärliga sanningen. Under folkens självförstöring i världskrigets form hava fasornas övermått lett allt flera till den insikten, att folkens avkristnande genom att allt djupare mammoniseras och militariseras, i den grad rubbat jämvikten mellan livets båda grundlagar – självhävdelsen och självförsakelsen – att denna rubbade jämvikt framstår som den innersta orsaken till världskriget. Redan våra nordiska fäder danade den djupa myten, att Balders bane var begynnelsen till det förlopp, som ledde till världsskymningen. De, som icke mena att Jesu förkunnelse är den allt innefattande och slutgiltiga uppenbarelsen om vägen till livet; de, som äro förvissade att för den enskildes som för folkens utveckling den modiga självhävdelsen, den mångsidiga kraftutvecklingen äro lika oumbärliga som den offervilliga kärleken; de, vilka icke tro på en sådan frid, som skulle upphäva den lagen att striden är ett medel för utvecklingen – de äro nu de, som nödgas påminna om att mänskligheten lika litet kan umbära de sanningar, för vilkas förkunnande Jesus gav sitt liv. Icke endast för den enskilda själen, utan även för folken gäller att anden är mer än formerna: att själen har ett värde, som inga världsliga framgångar kunna uppväga; att den renaste makt en människa kan utöva är den att älska sina medbröder, tjäna rättfärdigheten och söka sanningen.

Sin största makt utövar en människa, när hon går i döden för det hopp, den tro och den kärlek, av vilka hon levat. Vi bevittna då ett de eviga makternas genombrott i timligheten. Och detta genombrott förlorar icke sitt värde såsom uppenbarelse av det gudomliga, även om den tro och den sanning, för vilka man offrar sig, senare bli sedda som villfarelser. Så mycket mer behålla sådana offer sin underbara kraft, då de ske för de sanningar, som förbli levande genom tiderna och som av världsförloppet gång efter annan bekräftas såsom eviga.

*

Under det skede, som gick före världskriget, voro de andliga verkligheterna förbisedda, såväl i de enskildas som i staternas livsförelse. Man förstod ej den läran, att endast levandet själv kan vara livets mening; att på den punkt i evigheten, där människosläktet står – med det stora okända bakom sig och det stora okända framför sig – där kan icke finnas någon annan uppgift än den, att var människa lever sitt jordeliv på det rikast möjliga sätt för att sålunda dana sitt trappsteg på den stråt, där vår idealbildande förmåga driver oss till ett ständigt stigande. Endast om jordelifvet fattas som ett evighetsvärde i och för sig – och icke som en kort prövotid för en efter jordelivet kommande salighet – eggas människorna att sätta in alla sina krafter för att i denna tillvaro arbeta fram det gudomliga, i stället för att som hittills låta jorden förbli ett slagfält och till livet efter döden hänskjuta alla tillvarons mörka gåtor. Endast om vårt jordeliv för oss blir en lika väsentlig del av evigheten som den del vilken gått före och den som följer efter detsamma – då först betrakta vi verkligen livet ur evighetens synpunkt. Då kunna vi stilla stanna inför dödens hemligheter, när vi veta oss ha brukat vår jordedag så, att den är värd att fogas in i det stora sammanhang, vi här endast ana.

Men det har icke varit denna heliga livstro, som ledde människornas livsförelse under årtiondena före denna

syndaflod. De handlade efter den själlösa livslära, som med summan av medel för att stegra jordelivets sinnliga och andliga njutningar mäter vårt släktes s. k. utveckling. Själens växtvilja blev icke tillgodosedd; den ideala längtan att skapa om tillvaron – så att där blev mera rum för själen – blev beledd. Vad man kallade kulturens framsteg skedde under ett allt olidligare buller, som hindrade folken att lyssna till de stämmor, vilka klagat likt flyktande svanor över höstliga vatten, när de funnit sin ande hemlös i denna alltmer utåtvända kultur, som endast febrade efter nya möjligheter att tillfredsställa de nya behov den oavlåtligt skapade, men icke beredde någon plats för livefs evighetsvärden. De människor blevo allt färre, som endast se en mening i sin tillvaro när denna är en uppgift, en kallelse, en strid, en seger för ideal; de, som tända ett ljus i den skrymsla av världsaltet, den sekund av evigheten, som livet ger oss; de, som för detta mål leva sitt liv eller giva sin död. Sålunda blir döden en ton i en efter eviga lagar byggd symfoni, där offrandet och lidandet äro lika oumbärliga för harmonien som ägandet och lyckan. Släktet före syndafloden ville icke bejaka offrandet, lidandet och döden, och därför saknade det helgd i sin livsberusning, andakt i sin lycka, trohet i sitt ägande. Varken som enskilda eller som medlemmar i sitt folk fattade de levandet såsom människans rätta gudstjänst. Men för de få, som så gjorde, hade det redan blifvit en erfarenhet, att sålunda når man ett djup, där livstrons och Jesu-trons rötter fläta sig samman. För den ena tron som för den andra är det väsentliga att förverkliga ”Guds rike” och detta först och främst genom att förverkliga julens fridshälsning. De, som leva i den villan, att de fredstroende hata kriget, emedan det berövar dem livsnjutningar, ja själva livet, de glömma, att vår tid visar oss såväl kristne som icke-kristne fredsvänner, villiga att lida och dö för freden. Runt om i världen finnes redan ett nytt samfund, vars nitälskan är att störta krigsguden från fäderneslandets altare. Alla de krigstroende, som förlöjliga och förfölja de fredstroende, likna människorna i romarstaten, nat de förgjorde de kristne såsom gudlösa. Nutidens krigstroende äro lika stockblinda för den nya tro, inför vilken nationalismen – i militarismens och mammonismens form – skall falla. Denna nya tro ställer mot dessa makter det första budet: du skall inga andra gudar hava före den gud, som är andemakt; en makt, som vi äro kallade att uppenbara i jordelivets daning, i världsutvecklingens förlopp, där nu andelösheten och gudsfrånvaron tala ur även ädla själars tankar och dölja sig i även höga kulturvärden.

*

Vi se var dag, att de, som ännu kalla sig Jesu lärjungar, aldrig i anda och sanning annammat honom. Hans enda äkta efterföljare äro de, som i sina tankar, ord och gärningar vittna om sin visshet att mänskligheten måste efterleva hans kärlekslära för att friden på jorden skall varda verklighet. För de sålunda troende är fredsproblemet i all sin svårighet dock enkelt.

Men vem kan vara blind för att denna kärlekslära under nittonhundra år varit förkunnad utan att ha blivit en livsgestaltande makt hos andra naturer än de naturligt Jesulika? Genomtänker man denna erfarenhet, då förstår man att kristendomens kärlekslära måste samarbeta med en annan sanning, den om människonaturens behov av kraft- och maktutövning även i andra riktningar än den att älska, tjäna och offra. Om människokärleken och fredsviljan hade endast låga begär, endast själviska drifter att bekämpa, då torde dessa makter jämförelsevis lätt kunna segra. Men de ha mött andra människonaturens heliga grundkrafter, dem godheten och fridsamheten icke ens böra tygla. Sålunda har strid måst uppstå mellan individernas och folkens självhävdelse å ena sidan och å den andra Jesu all självviskhet – icke minst självviskheten i fosterlandskänslans skrud – dömande ande. Motsatsen mellan Jesu lära och det nyvaknade hedniska statsbegreppet är så djup, att den bragt s. k. kristne att förneka Jesu lära såsom rättesnöre i den mellanfolkliga maktstriden!

Men emedan nutidens hedniska statsbegrepp medför de allra högsta krav på de enskildas offervilja, framför allt under kriget, kunna de fredstroende icke bekämpa det ensamt med förkunnelsen av de kristna idéernas värde. Även kriget visar i högsta grad människornas vilja att älska, tjäna och offra – men endast för det egna

landet. De fredstroendes styrka är, att kristendomen fordrar de enskildas offer för hela mänskligheten, medan staterna fordra dessa offer för den egna statens makttävlan med andra stater. Sålunda ha folkledare stannat i en så vansinnig meningslöshet som den, att kristendomens offertanke tages i bruk för antikristligt mål. Men så skärande är denna paradox, att den verkat väckande. Människorna tvingas dag från dag att allt mer inse nödvändigheten att välja mellan kristendomens idéer å ena sidan och världsmaktviljan å den andra. Men det finns även en tredje väg: den att dana ett folkens jämviktsläge, där kristendomens sanningar icke behöva bortkastas emedan de hämma de enskildas och folkens fulla kraftutveckling, där fridsamheten och maktviljan vardera får sin rätt. Det är detta jämviktsläge, som sökes av de fredsvänner, som icke anse, att fredsfrågan kan lösas endast genom kärleksläans efterlevnad, utan att tvärtom denna efterlevnad först blir möjlig inom en folkens gemensamma och alla förbindande rättsordning. I det guds rike, vi drömma om, måste hela människonaturen få rum för sina yppersta krafter, som ömsom måste tygla, ömsom stegra varandra. Ett fredens rike, där ingen tävlan vore mer, där ingen strid uppstode, där inga motsatser bröte sig, där funnes heller inga mål att nå, där rådde stilleståndet. Men detta är det otänkbara, lika väl som det outhärdliga. Det är således endast om stridsmedlens förädling, som fredsvännerna drömma. Själva det sakförhållandet, att fredsapostlarne inbördes ofta strida om vägen till sitt gemensamma mål, visar hur svårt människan under sin jordiska begränsning har att se sanningen annat än endels. Men vilja fredsvännerna med religiöst allvar tjäna sitt mål, då få de icke misskänna varandras del av sanningen. Den ena gruppen ser klarast att den nationella kraft- och maktutvecklingen icke kan eller bör avstanna i ett kärlekens och fridens rike, där lammet betar bredvid ulven; att folkens som individernas maktutveckling måste fortgå och att enda möjligheten att omsmida svärden till plogbillar är att arbeta för en sådan mellanfolklig rättsordning, att den ger rum för ett fortsatt tummel av tävlande krafter utan att dock dessa krafter söka sin seger med krigets medel och på bekostnad av andras rätt.

Den andra gruppen betonar starkast – stundom ur rent kristliga, stundom ur psykologiska synpunkter – att det väsentliga fredsarbetet icke sker vid skrivbord och kongresser, i talarstolar och föreningar, utan där, varest fredstron driver människor till samma offervilja som krigstron. Denna får alltjämt sin glöd och glans från de miljoner, som dö för att skydda sitt land, vars blinda hövitsmän aldrig varsnat något annat medel att bevara fosterlandet än det att sända dess söner i döden. Fredstron kan icke göra dessa blinda seende – i fråga om möjligheten att bevara och stärka fäderneslandet med andra medel än krigets – förrän även denna tro skapar blodsvittnen. Ty endast den tro, som ger modet att dö för tron, har kraft att omvända. Alltjämt drivas ädla ynglingar att dö i tron på kriget såsom det yttersta medlet för fäderneslandets bestånd, makt och ära. När andra ädla ynglingar av samma skäl äro villiga att offra sina liv för freden – då först blir fredsrörelsen fullt allvar.

Och därför är utan tvivel den mest framtidsdanande kraften den, som i alla de stridande landen drivit ett fåtal att neka till krigsjänsten. Ett fåtal, av vilka somliga blivit skjutna och andra tillbringa denna jul i fängelse, emedan de äro så brinnande i sin vilja att övervinna kriget och dana freden, att de kommit i delo med de lagar, folken stiftat för bevarandet av försvarsdugligheten. Lagar, som gälla i alla land, eftersom intet folk ännu har vågat försöket att genom avrustande inleda fredstillståndet. Och denna åtgärd måste ovillkorligen vara en för folken gemensam. De fredsvänner, som tänka över verkligheten, befinna sig således i ett läge, där ingen brygga finns mellan fredsviljan och försvarsviljan annat än den, som bygges av fosterlandskänslan. Är denna levande måste den mana oss till samma handlande för fosterlandets trygghet som för vår egen, när vi mot våldsverkare sätta lås för vår dörr. Men detta landets behov av skydd skapar nu för mångfaldiga unga män, med lika levande fredsvilja, en ytterst smärtsam strid melan två pliker. Man kan ej undra över att allt flera inför världskriget – där en kilometers frontfördjupning ena dagen vinnes med många tusen liv för att den andra dagen åter förloras mellan nya likvallar – säga sig att krigets vanvettiga slaktoffer endast kunna upphöra genom att offren neka att låta sig slaktas. Värnplikten – som man för femtio år sedan betraktade såsom ett oerhört framsteg i riktning av världsfreden jämförd med yrkeshärarne – har i stället visat sig endast tusendubbla krigets fasor och in i det yttersta förlänga dem. Den utgör nu ett staternas

omänskliga våld på de enskildas samvete, ett våld av den styrka att det kanske endast genom målmedvetet martyrskap kan komma att avlyftas.

Emedan intet folk kan våga handla ensamt, när det gäller avrustande, gå alla folk tills vidare runt som djuren i sina gallerburar under tvångsföreställningen: att fredstillståndet är omöjligt; att man således måste handla för krigstillståndet. Och sålunda stadfäster man detta, i stället för att det med var dag kunde avtaga om man i stället vågade handla för fredens tillkommelse. Kanske skall den ungdom, som återstår efter kriget, ha vunnit kraft att nedbryta gallren? Tills vidare ser man denna julmorgon, som alla de föregående, skarorna röras över änglarnas sång till markens herdar, men rörelsen svinner med utgångspsalmen ur kyrkan eller bönehuset. Ty ännu är icke den tro tänd, som driver skarorna att våga något för freden. Endast de väldige riva himmelriket till sig; endast de tankar, för vilka martyrer dö, äro födda att leva. Så länge nationalismen – jämte de skaror, som drivas i döden av nödtvungen lydnad – kan räkna på andra skaror, som gå i en frivillig död, har nationalismen övertaget ty så länge är krigstron en ännu levande religion. Fredstron är ännu icke hunnen ur tankens frö; den lever ännu icke av trons rötter annat än hos de kristna fredsvännerna och hos de få, som omfatta den livstro, vilken i sig innesluter hedendomens som kristendomens starkaste livsimpulser; i sig bär kärleken till livet och kärleken till döden; den tro inom vilken människan och Gud, jordelivet och evigheten kommit i ett förhållande till varandra, lika rikt och nytt som det, vilket kristendomen i sina morgontimmar medförde. Miljoner hata redan kriget, emedan det är grymt, rått, mödosamt, meningslöst. Men detta hat är icke nog för att övervinna kriget, ty mot dessa skäl stå de lika starka, för vilka folkens ungdom nu ger sitt blod. De strömmar av ord och strömmar av bläck, som nu flyta för freden, visa sig vanmäktiga, så länge folken ännu ge strömmar av sitt bästa blod för segern genom kriget.

Denna juldagsmorgon ställas de kristna inför det brännande medvetandet, att kristendomen icke visat sig vara en tillväxande, utan en avtagande makt. Men om vi åt de kristna måste medgiva, att man icke kan tala om att kristendomen visat sin vanmakt, eftersom den aldrig varit förverkligad ens inom samhällenas inre liv – och så mycket mindre då inom de mellanfolkliga förhållandena – så måste man medge alldeles detsamma om den vetenskapliga fredsförkunnelsen. Varken kristendomen eller fredsvetenskapen har kunnat medföra fred och förbrödring, eftersom staterna aldrig försökt någondera läran. Den s. k. kulturvärlden har visat sig lika okristlig nu som den var vid Jesu födelse och lika oförstående som den var vid den fredsförkunnelse, vilken redan kom från antikens skalder och siare före Kristi födelse. Men de, som taga sig anledning att påpeka fredens omöjlighet därför att världshändelserna ännu en gång håna förnuftet; därför att broderskärlekens och fredens evangelium ännu en krigsjul talas till en av kriget förblödande mänsklighet, de skola dock icke finna oss tröstlösa. Ty vittnesbörden mångfaldigas från de stridande landen om själar, som sönderslitas mellan fosterlandets krav att hata och döda och sitt hjärtas bud att älska och hjälpa. Även tysta och försagda människor ha stigit upp – och trotsat skränet från sina egna – för att göra fienden rättvisa eller säga sina landsmän sanningen om deras hat. Och detta offermod har haft den vanliga följden att skapa allt flera sådana bekännare. Alla dessa, som valt krigsvägrarens död eller fängelsestraffet, landsflykten, förrädarnamnet, de äro i denna stund de markens herdar, som kommit först till Jesubarnets krubba. Och de äro det vare sig de höra till dem, vilka tro att från detta barn all den sanning utstrålat, som mänskligheten behöver för att mänskliggöras eller om de äro bland dem, som känna att Jesu efterföljelse icke är nog för att ur livets kaos av stridande krafter dana en värld i harmonisk växelverkan. Men månne man bland herdarna eller konungarna vid krubban finner de fredsvänner, som endast äro avhandlande, förberedande, avvaktande, emedan de icke av hela sitt hjärta äro fredstroende? Deras måttfulla, ofarliga mödor för freden hava visat sig kraftlösa i en tid, då miljoner ge sina liv i kriget. Man måste förstå, att de stridande folken tills vidare icke lyssna till dessa folkrättens försynte lärde, som sinsemellan dryfta den framtida fredens former och med sina tåliga mödor förbereda det tillstånd, då en mellanfolklig laglydnad kommer att bli lika nödvändig som den inomfolkliga laglydnaden redan är. Intet är vissare än att först från rättens vårdträd kan den varaktiga fredens frukt hämtas. Men dessa fredsvänner likna tyvärr ännu kyrkofäder utan kyrka. Det gäller först att omvända folken till fredstron, innan en helig, allmännelig kyrka kan vinna lärjungar åt sin

lära. För detta omvändelsearbete fordras missionärer med martyrernas mod, ty intet annat griper de hårdhjärtade och sene till tro. Nu under världskrigets orkan är icke ögonblicket att kasta bort detta dyrbara utsäde. Ja, icke ens vid fredsunderhandlingarne skall ett sådans martyrmod kunna åstadkomma ett fredsslut, som danar en varaktig världsfred, hur mycket man än talar därom, ivrig att inför de egna samvetena urskulda, att man förlänger världskriget. Ty alla de stridande äga även andra krigsmål, vilka – vare sig de vinnas eller icke vinnas – bli en orsak till nya krig.

Det enda, vid vilket vi denna julmorgon kunna fästa vårt hopp, är det nya släkte, som upplevat kriget och av detta undfått en sådan väckelse, att det sålunda blivit brinnande av fredsvilja. Detta släkte torde bli fritt från nationalismens och krigstrons hedendom; villigt att ånyo lyssna till förkunnelsen om varje enskild människosjäls värde, såväl ur jordens som ur evighetens synpunkt. Detta släkte torde visa från sig hyckleriet att kalla vårt liv på jorden en pilgrimsgång till himlen, medan de sålunda talande handla så, att jorden måste förbli en rännarbana för alla själviska lidelsers tävlan. Detta krigsmärkta, unga släkte torde såsom intet tidigare sätta in sina krafter på att av det stycke evighet, jorden ger oss, dana det Eden, som släktets ideala längtan en gång förlade i tidernas morgon, men som vi nu ana såsom släktets högsta mål. Denna nya ungdom torde av världskriget lära den vishet, man före världskriget beledde: att beredelsen för kriget är dettas första orsak och beredelsen för freden dennas första villkor. Endast när denna vishet blivit en orubblig kompass för staternas nya styresmän, då kunna de folk, som nu varit inriktade uteslutande på den egna självhävdelsen, i fred och lycka börja skapa för sig själva samman med alla andra.

I ett av krigslanden lever en stor konstnär, som måste avvakta krigets slut för att erhålla de marmorblock, vilka nu befinna sig i fiendeland och utan vilka han ej kan dana det storverk, för vilket de kvarhållna blocken äro avsedda.

Denna händelse är symbolisk. Krigstillståndet hämmar före som under och efter krigsutbrottet otaliga skaparekrafter. Överallt bida dessa på ett för dem oåtkomligt stoff; överallt finna vi verk outförda, emedan krigets hämningar – de medelbara som de omedelbara – hindra idéernas förverkligande. Så länge dessa hämningar fortgå, kunna varken kristne eller icke-kristne uppföra grundmurarna till det gudsrike, som barnet i Betlehems krubba drömde om. Överallt ligga marmorblocken spridda, men de kunna ej föras fram till byggandet av det tempel, där mänskligheten en gång skall tillbedja i anda och sanning.

Därför måste vi fira även denna jul endast genom att smida vapen för det heliga kriget mot kriget. Detta heliga krig bör icke börja så, att en ensam liten stat kastar bort sina försvarsmedel. Men det måste börja så, att den ene fredstroende med sin fackla tänder den andras, så att där nu hundra församlade varsamt viska om freden, snart hundratusenden störta fram med sina facklor för att uppbränna krigets blodiga klädnad. Världskriget hade icke varit möjligt, om folkens ledare i de nu krigande landen funnit miljonerna beslutna att sätta sitt samvetes nej mot budet att gå ut för att låta sig dödas eller döda. Först när folkviljan sålunda blivit omvänd från krigstron, skola folken icke av sina synliga och osynliga ledare kunna kastas in i ett nytt helvete, sådant som det ur vilket de nu sucka efter förlossning.

För att åstadkomma folkens omvändelse behövas båda riktningarna inom fredsarbetet, alldeles så som man behöver sprängningen från två håll, där en alpkedja genombrytes. Vill man arbeta endast med den kristna kärleks- och fridslärans kraft, då kommer fredsverket att taga ännu lika många århundraden som de vilka sedan den första julen förflutit. Vill man arbeta endast med danandet av folkrättsliga medel för att vinna de till fredstanken ännu oomvända folken, då blir följden densamma. Freden behöver lika väl hjärtan, brinnande av tro och offerlust, som den behöver hjärnor, strålande av rättsklarhet och vetande. Genom deras samfällda arbete skall en gång Psaltarens hopp besannas: att godhet och trohet mötas tillsamman, att rättfärdighet och frid kyssas. Godheten och friden äro för svaga utan troheten och rättfärdigheten, men så äro även dessa utan godheten och fridsamheten. Tillsammans måste de uppbära det tempel, där varje människa – svag som stark – kan välja att vara en medbyggande eller en nedrivande. Gören Ert val i denna

stund, ty mänsklighetens nöd kräver Ert verk! Ni välja endast möda och lidande, om Ni välja att bygga för freden. Ty inga av de nu levande komma att se den tempelbyggnaden. Men denna visshet får icke nedslå vår troskraft. Icke endast det ljus, som strålar kring barnet i Betlehemskrubban, nej, även det ljus, som strålar från alla de rena själar, som lämnat lysande spår i släktets utveckling från mörker till dager, kunna för oss bekräfta den eviga sanningen: att den seger, som övervinner världen, är vår tro. Och tro är en viss förtröstan om det vi hoppas och intet tvivel om det vi icke se. Denna barnatro är städse för judarne en förargelse, för grekerna en galenskap. Men det är dock denna tro som århundrade efter århundrade varit den frälsande makten varje gång mänskligheten befriats från någon ondskans boja, som hållit den fången.

Må en sådan tro bli brinnande i allt flera fredsvänners hjärtan! Ty då kommer slutligen den julmorgon när profeters och änglars löftesord till den lidande mänskligheten blivit sanning genom frid på jorden.

Digitaliserad av Litteraturbanken.

Konverterad av Arkivkopia och publicerad på
https://arkivkopia.se/sak/littbank-KeyE_SegernSomOvervinner.

Filen skapad 2018-12-13 18:42:43.417395